

Tudi je vsem našim kulturnim delavcem na severni meji in v drugih po nemškem »Drangu nach Osten« ogroženih krajih znano društvo »Verband der Auslandsdeutschen«, ki je letos na svojem kongresu v Königsbergu v Vzhodni Prusiji v zanosni resoluciji proglasila »da ni Nemčija samo tisto, kar je znano pod imenom nemška država, ampak obsega vsa ozemlja, kjerkoli prebivajo Nemci. Prava Nemčija obsega tudi vse tiste Nemce, ki živijo kot državljani tujih držav«.

Tudi mi imamo razne organizacije, katerih naloga je skrb za naše manjšine in naše izseljence. Ali, priznajmo si, kljub požrtvovalnosti teh društev in mnogih idealnih posameznikov nismo do danes dosegli niti toliko, da bi izbojevali spoštovanje mednarodnih pogodb po majhni Avstriji in stem zaščitili narodni obstoj koroških Slovencev. In naši izseljenci? Kako je za te poskrbljeno? Res je naša država s konvencijami sklenjenimi z nekaterimi državami uravnila gospodarsko in socialno zaščito naših izseljencev, a kulturne vezi med izseljenci in domovino so zelo, zelo šibke. Ob priliki ljubljanskega kongresa, ki se je vršil julija v Ljubljani, je objavil izseljenski tednik »Novi list«, ki izhaja v Buenos Airesu članek »Mi in domovina«. Med drugim pravi v tem članku: »Danes so vezi med domovino in nami prav močno zrahljane. In vprav radi tega mislimo, da toliko domovina, kolikor izseljenci nujno potrebujejo danes predvsem eno: da se vzpostavijo medsebojne vezi. Ta potreba je nujna, je temeljna ter ima pred vsemi drugimi to prednost, da ji je mogoče zadostiti brez posebno hudih naporov, sredstev in žrtve. — Mi, jugoslovanski izseljenci, ne moremo danes zahtevati od domovine materialne podpore za naše izseljenske ustanove; ne moremo zahtevati, da nam domovina gospodarsko pomaga na noče s finansiranjem naših kolonizatorjev v tujih deželah, kakor dela to na pr. Japonska za svoje ljudi v Braziliji, ki jim je v kolonizacijske svrhe in za začetek preskrbela okroglo pol milijarde dinarjev. Jugoslavija je mlada država in ima doma sama mnogo nujnih potreb; mnogo več nego razpoložljivih sredstev. — Jugoslovanski izseljenci ne zmoremo v sedanjih prilikah pričakovati materialne zaslombe od domovine. Nekaj pa smemo in moramo od nje zahtevati: da nas ne pozabi. — Koliko je danes ljudi v Jugoslaviji, in tudi med izobraženci, — ki vedo o izseljencih nekaj več nego to, da jih je nekdo nazval deseto banovino? Brez posebnega pretiravanja bi lahko trdili, da je naša domovinska javnost o vsaki filmski zvezdi bolj poučena nego o Jugoslovanih, ki žive izven mej domovine, dasi je teh 2.800.000. Če je bilo mogoče v domovinski javnosti ustvariti zanimanje za Greto Garbo, zakaj bi ne bilo mogoče ustvariti tudi zanimanja za izseljence? In šola bi morala pri tem pomagati. To je conditio sine qua non za kakršnokoli sodelovanje med domovino in izseljenci in ako hočemo preprečiti postopno a sigurno medsebojno odtujevanje...«

Šola bi morala pri tem pomagati! Ko sem prečital citirani članek, se mi je osredotočila pozornost na trditve, da bi tudi šola morala pomagati pri poglobitvi stikov med domovino in izseljenci. Članek v daljni Argentini je s tem podčrtal važnost, ki jo ima šola pri vzgoji naroda. V koliki meri pa naša šola vrši te naloge?

Učni načrt za osnovne šole ima v zemljepisni snovi za IV. razred tudi določilo »Jugoslovani izven mej naše države«. Prav tako tudi učni načrt za višjo narodno šolo v programu za zemljepis v I. razredu povdarja s posebno točko, da se je učiti o Jugoslovanih v državah naučenih v tem razredu. Okvirni učni načrt daje torej dovolj osnove za izvajanje naloge, ki je omenjena v članku argentinskega »Novoga lista«. Žal, da so knjige, ki so v rabi v našiholah bodisi kot učbeniki, bodisi kot pomožne knjige za učitelja dovolj skope s podatki o zamejnih Jugoslovanih, zlasti o naših izseljencih. Tako se neka zemljepisna knjiga zadovoljuje z ugotovitvijo, da je na Koroškem mnogo Slovencev in na Ogrskem še precej Jugoslovancev. Ista knjiga ne omenja Gradiščanskih Hrvatov, niti naše manjšine v Rumuniji (spomin pa se rumunskih Nemcev). Vsi izseljenci so odpravljani s petimi vrsticami v poglavju »Nemčija«. — V zemljepisnem učbeniku za meščanske šole je Julijska Krajina odpravljena s 7. koroška pa s 3 vrsticami. V Madžarski niso omenjeni Jugoslovani, pač pa Cigani. Prav tako omenja v Rumuniji Nemce, Ruse, Madžare in Žide; Jugoslovancev pa ne. Izseljenci so popolnoma pozabljeni.

Tudi naše članke so v tem oziru na isti višini z nekaterimi zemljepisnimi učbeniki.

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je naša oficialna, šolska literatura mačehovskega skopa, ko je govora o petini našega naroda izven mej Jugoslavije. Delno zamaši to vrzel tozadavna literatura raztresena po raznih mladinskih revijah in v naših »Kresnicah«. Imamo tudi nekaj knjig, ki nam prav dobro služijo pri proučevanju naših manjšin. Odlična je knjiga »Naši onstran meje« (uredil in izdal Peter Pavlovič) ter mladinski knjigi »Poglejmo v Beneško Slovenijo« in »Pojdimo v naš Korotan«, ki sta izšli v založbi »Slovske družbe«. Nimamo še sistematično prirejenega dela, ki bi nas seznanil z ostalimi našimi manjšinami. Prav nujno pa bi potrebovali za našo mladino knjigo o naših izseljencih. Ko bi si naša Mladinska matca na dela to hvaležno nalogo, prav gotovo bi jo odlično izvedla. Tudi sestavljalci novih učbenikov bi morali posvetiti več pažnje našim manjšinam in izseljencem.

Končujem z besedami 3. točke resolucije, ki so jo naši argentinski izseljenci poslali izseljenskemu kongresu:

»Ni dovolj doseči, da se izseljenci ohranijo nerodu; treba je tudi preprečiti, da se narod ne odtuji svojim izseljenim sinovom.«
In šola naj pri tem pomaga! D. L.

Potek glavne skupščine JUU v Sarajevu

PREDKONFERENCA.

Glavna skupščina JUU v Sarajevu je trajala od 21. do 24. avgusta.

Takoj po prihodu vseh delegacij je bila sklicana 21. avgusta ob 5. uri popoldne skupna seja delegatov in glavnega odbora. Delegacija se je polnoštevno zbrala v prostorih sarajevske sekcije JUU v Volgi.

Predsednik JUU tov. Ivan Dimnik.

Sejo je otvoril predsednik JUU tov. Ivan Dimnik in pozdravil vse prisotne, obenem pa se je zahvalil sarajevski sekciji za gostoljublje sprejem in za vse delo, ki so ga imeli njeni člani s pripravami za glavno skupščino.

Predsednik sekcije JUU za drinsko banovino tov. Bilčar je kot domačin pozdravil vse prisotne goste, tovarišice in tovariše. Zelen je, da bi se v Sarajevu prav vsi dobro počutili, želen pa je predvsem, da bi poteklo delo na skupščini lepo, stvarno in tovariško, da bo privedlo do zaželenih uspehov.

Predsednik sekcije JUU za drinsko banovino tov. Stevo Bilčar.

Nato so bili določeni posamezni odseki in vsaka sekcija je nominirala svoje delegate za posamezne skupščinske odseke. Ko so bili določeni tudi zapisnikarji in overovatelji, je bila predkonferenca zaključena.

PRVI DAN GLAVNE SKUPŠČINE.

V četrtek 22. avgusta so se zbrali v narodnem gledališču vsi delegati, ki jih je bilo 360, poleg delegatov je prisostvovalo skupščini tudi zelo veliko število učiteljstva iz vse države, tako, da je bilo gledališče nabito polno.

Na skupščino je prišel zastopnik Nj. Vel. kralja brigadni general g. Svetomir Djukić.

Prisostvovalo je tudi veliko število gostov: ban drinske banovine g. Predrag Lukić; zastopnik g. ministra prosvete g. Bogoljub Bjelić, načelnik prosvetnega oddelka v Sarajevu; zastopnik komandanta armije, divizijski general g. Miroslav Tomić; komandant mesta, divizijski general g. Stojan Miloradović, predsednik občine mesta Sarajeva g. Edhem Bičakčić; zastopnik S. K. J. prosvetni referent g. Uroš Čović; zastopnik Rdečega križa g. dr. Ivan Pavičić; zastopnik proforskega društva g. Časlav Gavrilović; zastopnik udruženja meščanskošolskega učiteljstva g. Jovo Suvajčić in zastopnik učiteljske šole v Sarajevu g. Martinović.

Poleg navedenih je prisostvovalo skupščini tudi 70 češkoslovaških učiteljev in učiteljic pod vodstvom g. Mlejneka in še mnogo drugih odličnih gostov.

Predsednik tov. Ivan Dimnik se je ob otvoritvi skupščine spomnil smrti blagopojne Viteškega kralja Aleksandra I. Zeditelja, katerega spomin je počastila skupščina z enominutnim molkom.

Poslani so bili pozdravni brzojavni Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in g. Dobrivoju Stošoviću, ministru prosvete.

Po sprejetju predlaganih brzojav je prečital predsednik tov. Dimnik »Deklaracijo o smeri stanovske politike JUU«, ki smo jo objavili v pretekli številki »Učiteljskega tovariša«.

Na skupščini zbrano učiteljstvo je pozdravil zastopnik g. ministra prosvete g. Bogoljub Bjelić, ki je poudarjal pomen učiteljskega vzgojnega dela ter ugotovil, da se je zelo dvignil ugled učiteljskega udruženja z realiziranjem sloge.

V imenu češkoslovaškega učiteljstva je pozdravil skupščino vodja prisotne grupe, po Jugoslaviji potujočega češkoslovaškega učiteljstva g. Josip Mlejnek, ki je podčrtaval

težnjo za vzajemnim sodelovanjem vsega slovenskega učiteljstva.

Govorila sta še zastopnik SKJ g. Uroš Čović in zastopnik proforskega udruženja g. Časlav Gavrilović. Vse govornike je zbrano učiteljstvo toplo pozdravljalo, a tov. predsednik se je zahvalil vsem za njihove pozdrave skupščini.

Skupščina je prejela tudi večje število pozdravnih brzojav in to od ministra g. Stošovića, pomočnika g. Kovačevića i. dr.

Za tem so bili izvoljeni skupščinski odseki in to: verifikacijski, izveštajni, finančni, kandidacijski, odsek za resolucije in predloge, odsek za pravila, odsek za kulturno nedagoške izdaje in odsek za učiteljsko izobrazbo in praktični izpit.

REFORMA UČITELJSKE IZOBRAZBE.

Po izvolitvi odsekov je predaval tov. Dušan Prica o reformi uč. izobrazbe. V svojem predavanju je podal pregled vzgoje in izobrazbe. Omenjal je prizadevanja dvigniti vzgojo in izobrazbo po znamenitih pedagoških Komenskem, Rousseauju, Jon Lockeju, Martinu Lutru, Pestalozziju, Herbartu Kerscheneinerju in Petersohnu. Po temeljiti obrazložitvi zgodovinskega razvoja tega vprašanja prehaja do zaključka — kakšna izobrazba je potrebna jugoslovanskemu učiteljstvu. On sam zavzema stališče, da je potrebna srednješolska matura in dvoletna pedagoška akademija, ki naj bi bila urejena tako, da bi imela tudi tretji in četrti letnik, ki naj bi bila namenjena onim, ki bi hoteli postati srednješolski profesorji. Do ustitavitve tega principa naj ostanejo sedanja učiteljska, ki pa se morajo reformirati tako, da se odstranijo vsi nedostatk, ki so jih iznesli ravnatelji sedanjih učiteljskih.

DRUGI SKUPŠČINSKI DAN.

Po predavanju tov. Pricca je zaključil predsednik zborovanje s sporočilom, da zborujejo popoldne vsi izvoljeni odseki.

Drugi dan, t. j. 23. avgusta je takoj po otvoritvi podal poročilo verifikacijski odsek. Poročilo je bilo sprejeto soglasno in brez debate, ker ni odsek oporil nobenega mandata.

Takoj za tem je bil prečitan zapisnik odseka za poročilo. Ta odsek je proučil celotno obširno poročilo izvršnega odbora in ga je tudi soglasno odobril. K temu poročilu se je javilo 25 govornikov.

ZIVAHNA DEBATA.

Vsi prijavljeni govorniki so iznašali težnje in zahteve učiteljskega stanu. Kritika, ki je bila iznešena, se ni nanašala toliko na kritiziranje dela v organizaciji sami, nego je večina govornikov poudarjala krivice, ki so bile prizadejane učiteljstvu v zadnjem času, predvsem o priliki petomajskih volitev. Govorniki so poudarjali težak moralen in materialen položaj učiteljstva in prav z ozirom

Zivahni debater.

na ta položaj so obravnavali deklaracijo o smeri stanovske politike JUU. Mnogi so priznavali delo in prizadevanje vodstva udruženja za zboljšanje težkega položaja učiteljstva.

O IMPUTIRANJU ANACIONALNOSTI.

Med debato je iznesel tov. Milosavljević tudi naslednje: Poudarjajoč, kake krivice so bile prizadejane učiteljstvu z odpusti, ugotavlja, da so jemali jugoslovansko firmo v zakup oni, ki nimajo z jugoslovanstvom nikake zveze. Učiteljstvu so imputirali anacionalnost in hoteli učitelje spremeniti v politične priganjaje onih, o katerih nacionalizmu bi se dalo govoriti. Učiteljstvo odreka vsakomur pravico, da patentira jugoslovanstvo in da postaja tolmač in ekspert za nacionalnost in jugoslovanstvo. Učiteljstvo ne more dovoliti, da se mu daje lekcije o jugoslovanstvu ter da bi na ta način postali učenci jugoslovanstva. Edini tolmači in učitelji jugoslovanstva, ki se jim mora priznati kompetentnost, so pustili svoja življenja na Kajmakčalanu in na drugih bojiščih. »Mi smo jugoslovanski učitelji in zato smo tudi učitelji jugoslovanstva.«

ZAHETEVE UČITELJSTVA.

Nadaljnji govorniki so poudarjali neobhodno potrebo sloge, harmonije in vzajemnega zaupanja, da bi moglo učiteljstvo uspešno zahtevati svoje pravice. Potreba stalnosti in pravičnega disciplinskega postopka bo naltela na pravo razumevanje le, če bo vse članstvo stalo složno za svojim vodstvom. — Svoboda mišljenja se mora priznati učiteljstvu ne le v lastni organizaciji, marveč tudi pri njegovem javnem udeleževanju.

Poudarjala se je tudi potreba ureditve vprašanja učiteljskega praktičnega izpita.

Za jesen in zimo!

Tople volnene tkanine za plašče, kostume, obleke, kakor tudi vso drugo manufakturno blago si preskrbite pri znani tvrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna zaloga najboljših kvalitet Vam nudi bogato izbiro trpežnega blaga, finih vzorcev in barv ter najsolidnejših cen.

Cenjenemu učiteljstvu popust!

Nad 600 odpuščenih učiteljev(ic), ki niso položili praktičnega izpita, jasno kaže, da tu ne more biti nekaj v redu. Krivda se v tem pogledu ne more zvrčati edino na učiteljstvo.

Vzdrževanje šol je jako pereče in nujno potrebno ureditve. Na konkretnih primerih so razni govorniki orisali stanje naših šolskih poslopij in skrb za najnujnejše šolske potrebe, da je moral vsakdo uvideti, da je to vprašanje tako pereče, da je ponekod ogrožen obstoj šol, ako se zadeva čimprej ne reši. Tudi socialni oskrbi otrok bo treba posvečati mnogo več pažnje nego doslej, ako hočemo vzgojiti narodu zdrav naraščaj.

KONSTRUKTIVNA KRITIKA.

Nekateri govorniki so se dotikali v svojih govorih tudi dela izvršnega odbora JUU. Toda kritiki, iznešeni na letošnji skupščini, se mora priznati, da je bila po večini konstruktivna.

Ugotovitev, da je letos članstvo organizacije precej porastlo, a s porastom članstva ni sorazmerno porastel tudi vpliv organizacije, ni zadela toliko vodstva, ki se mu priznava delo, marveč so že debaterji ugotovili prave krivice, ki jih je treba iskati v vrstah onih, katerim je močna in složna organizacija vsega jugoslovanskega učiteljstva trn v peti.

Poudarjalo se je tudi, da se geslo »sloga« še ni izvedlo v vsej naši organizaciji in se je priporočalo vodstvu, naj s svojim vplivom in s svojim prizadevanjem pospeši uveljavljanje sloge prav v vseh edinicah našega udruženja.

Iznešena je bila tudi kritika stanovskega tiska in to »Narodne prosvete« in »Učitelja«, vendar so bili podani tudi praktični nasveti. Le kritika nekoga delegata je povzročila začudenje, a istočasno tudi veselost. Naslednja tipična izjava zasluži, da jo spoznajo oni, ki ne vedo, kakšna je prava kritika tiska: »Narodna prosveta« je slabo urejevana! Tovarš, ki je bil ves čas njen zvest naročnik, jo je odpovedal, ker ni priobčila, da je bil po 40 letih službovanja upokojen.«

ODOBRITEV POROČILA.

Razprava o poročilu je trajala ves dopoldan in tudi popoldan. Tov. Dimnik je na koncu odgovoril nekaterim govornikom in se zahvalil vsem, ki so s stvarnimi izjavami iznesli težnje vsega stanu, nakar je dal poročilo na glasovanje. Poročilo je bilo sprejeto z ogromno večino, kajti le dva sta glasovala proti.

LIKVIDACIJA SPORA V SAVSKI BANOVINSKI SEKCIJI JUU.

Po kratkem odmoru je podal tov. Todor Dimitrijević, podpredsednik JUU, poročilo o sklepih ankete za ureditev spora v sekciji JUU za savsko banovino. V svojem poročilu je poudaril, da je razpravljaj odbor o tem vprašanju prejšnji večer pozno v noč in prišel končno do soglasnega sklepa, da se skliče v Zagrebu izredna skupščina za sekcijo JUU za savsko banovino. — Dosedanje vodstvo te sekcije je podalo ostavko in na izredni skupščini bo izvoljeno novo vodstvo in to s tajnim glasovanjem. Poročevalec je ugotovil, da je z doseženim uspehom likvidirano to težko in delikatno vprašanje v naši organizaciji.

RAZPRAVA O POROČILU FINANČNEGA ODSEKA.

Finančni odsek, ki je pregledal gospodarstvo izvršnega odbora, je podal svoje poročilo o obračunu in proračunu, ki ju je z malenkostnimi spremembami predlagal skupščini v sprejetje.

K temu poročilu se je prijavilo 10 govornikov. Zivahna debata je bila o vprašanju stroškov ankete glede spora v savski sekciji. A končno je obveljal predlog odseka, naj te stroške nosita izvršni odbor in sekcija v enaki meri.

NELJUB INCIDENT.

Pri razpravi o poročilu finančnega odseka je prišlo do neljubega incidenta. Nekoliko prevročekrvn delegat je ob vstopu na oder apeliral na skupščino, naj vzame predsedniku besedo, dokler bo on govoril. Te besede so povzročile pri vseh prisotnih ogorčenje, ki so ga izražali s tem, da niso pustili govorniku do besede, tako da je moral z odra ne da bi mogel sploh povedati, kar je nameval. Ko se je hrup nekoliko polegel, so zahtevali delegati — in ne policijski komisar — kot je bilo napačno poročano v »Jutru«, da se netaktni delegat opraviči, kar je tudi storil z izjavo, da ni imel namena žaliti predsednika.

Ugotoviti moramo še posebej, da se policijski komisar sploh ni vmešaval v potek skupščine.

Union čokolada Union kakao Union bonboni

SPREJETJE OBRAČUNA IN PRO-RACUNA.

Po končani razpravi je bilo poročilo finančnega odbora, spopolnjeno z nekaterimi predlogi plenuma, sprejeto. Proti je glasoval le 1 delegat.

Po sprejetju tega poročila je bila razprava ob 12. uri zaključena in določeno nadaljevanje za 24. avgusta ob 8. uri zjutraj.

TRETJI DAN.

Ker je bilo gledališče ta dan zaradi priprav okupirano, se je nadaljevala skupščina v prostorih sekcije za drinsko banovino v Volgi.

Odsoki so nadaljevali s svojimi poročili in je ta dan bilo na dnevnem redu poročilo odsoka za založbo kulturno pedagoških izdaj. Na podlagi poročila tega odsoka je bilo sklenjeno, da bo izdajala JUU

»RODITELJSKI LIST« IN »OMLADINSKO KNJIZICO«.

Oboje naj prične izhajati že tekom prihodnjega poslovnega leta. Prav tako ostane še nadalje »Pedagoška biblioteka«, ki je izdala v preteklem šolskem letu tri zvezke in sicer Vrančev učni načrt, Učiteljska izobrazba v tujih državah in Reforma praktičnega učiteljskega izpita.

Poročilo tega odsoka je bilo po kratki debati soglasno sprejeto.

REFORMA UCITELJSKE IZOBRAZBE.

Ko je podal svoje poročilo odsok za reformo učiteljske izobrazbe in praktičnega učiteljskega izpita, se je razvila prav živahna debata. Prav posebno se je obravnavalo vprašanje praktičnih učiteljskih izpitov in so bila tu razna mnenja. Tudi v pogledu učiteljske izobrazbe so izražali delegati razna mišljenja. Končno je bilo sprejeto načelo, da je učiteljstvu potrebna univerzitetna izobrazba, ki pa bo morala biti prilagojena tako, da bo upoštevala potrebe učitelja kot narodnega vzgojitelja. Do izvedbe tega načela naj se reformirajo sedanja učiteljska, da bodo bolj ustrezala potrebam učiteljskega stanu.

Poročilo odsoka je bilo sprejeto. Proti je glasoval le 1 delegat.

RAZPRAVA O RESOLUCIJI.

Resolucijo smo priobčili že v pretekli številki »Učiteljskega tovariša«. Ko jo je odsok prečital, se je razvila o njej prav živahna debata, v katero so posegle tudi tovarišice, ki so se ob tej priliki prav krepko zavzele za svoje okrnjene pravice in zahtevale energično akcijo, da se priborijo poročenim učiteljem njihovih izgubljenih pravic. Priznale so, da si je vodstvo že mnogo prizadevalo, da bi doseglo uspešno rešitev tega vprašanja, vendar je treba to prizadevanje v bodoče še povečati in vztrajati v borbi za vse upravičene zahteve vsega učiteljskega stanu. V razpravi o resoluciji so bile iznešene še druge nujne potrebe šole in učiteljskega stanu.

Po precej dolgi debati je bila resolucija soglasno sprejeta.

PRAVILA IN POSLOVNIKI.

Ker je imel odsok za pravila mnogo dela s končno stilizacijo pravil JUU, je prišel zadnji na vrsto. Skupščina je sprejela predlagane spremembe osnutka in končno tudi soglasno odobrila celotna pravila. S tem je končana večletna borba za zboljšanje naših pravil. Izvršni odbor jih pošlje še ministrstvu prosvete v odobritev, nakar stopijo v veljavo.

Prav tako je bil soglasno in brez debate sprejet tudi poslovnik za skupščino in zborovanja.

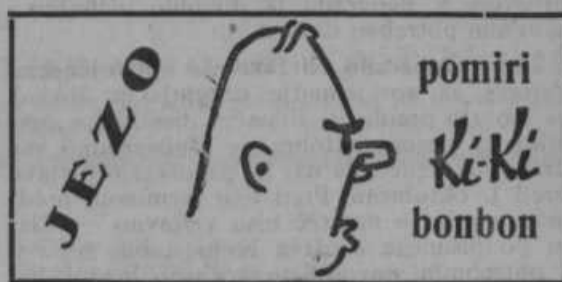
Le o poslovniku za častna razsodišča se je razvila debata in so delegati dali še nekatere predloge. Skupščina je pooblastila glavni odbor, da upošteva te predloge in sprejme končno stilizacijo poslovnika za častna razsodišča.

ZAKLJUČEK.

Popoldne ob 16. uri je zaključil tov. Dimnik uspešno skupščino. Zahvalil se je vsem prisotnim za stvarno debato in za sodelovanje. Še posebej se je zahvalil sekciji za drinsko banovino in vsem ostalim, ki so kakorkoli pripomogli k tako lepemu poteku in uspehu skupščine.

rej o vsem, kar je neobhodno potrebno, da zna sleherni učitelj za preusmeritev in poglobitev svojih pogledov v svojem stanovskem delokrogu, kot osnova za učiteljske praktične nadzorniške in zmožnostne (n. pr. upraviteljske) izpite. Za dela, ki so nekatera že končana, so se določili in odločili najpriznanejši naši znanstveniki in pedagogi, kakor dr. Ozvald, dr. Poljanec, dr. Jeraj, dr. Zgeč, dr. Gogala, Flere ter tudi Skulj-Grumova, Štebijeja, Gosak i. dr. in vsi predavatelji na letošnjem pedagoškem tečaju.

Ne bi bilo lepšega in odločilnejšega dokaza naše stanovske zavednosti in zrelosti, našega resničnega idealizma in neomajne volje do dela za dejanski dvig našega šolstva, ko dejstvo, da bi bile vse šole in vsi učitelji

PROIZVOD: »UNION« ZAGREB.

naročniki teh del in člani naših pedagoških ustanov, kakor so Slov. Sol. Matica in Pedagoška Centrala, Tečajnik.

Otvoritev nove šole

Minulo nedeljo je bila blagoslovljena in otvorena nova dvorazredna narodna šola Kraljeviča Andreja na Malem Slatniku. Nekako 4 km od Novega mesta ob državni cesti proti Kostanjevici se dviga moderno in lično zgrajeno šolsko poslopje v ponos vseh okoličanov. Tri zračne in svetle učilnice so sprejele nad 170 šoloobveznih otrok, ki so doslej trikrat tedensko posejali oddaljeno šolo v Šmihelu pri Novem mestu. Zgradba, po načrtu tehničnega oddelka kr. banske uprave v Ljubljani, je bila v surovem stanju izdelana in pod streho že jeseni leta 1931. Šele letošnjo pomlad so se dela s pomočjo posojila nadaljevala in tudi dovršila. Tako je bilo poslopje v nedeljo, dne 1. IX. slovesno blagoslovljeno in otvoreno.

Slavlju, ki se je vršilo po otvoritveni šolski maši pred lično okrašenim šolskim poslopjem, je poleg velike množice okoličanov in šolske mladine prisostvoval v zastopstvu g. bana in predsednika banovinskega šol. odbora banski šolski nadzornik g. Andrej Skulj, nadalje sreski načelnik g. Krajsček Anton, sres. nadzornik g. Vizjak Ciril, predsednik upravne občine Šmihel - Stopiče g. Matko Jo-

že, celokupen kraj, šolski odbor in več učiteljstva.

Predsednik kr. šol. od. g. Hren je otvoril slavnost, nakar je zbranim spregovoril banski šol. nadzornik g. Skulj. V svojem lepo zasnovanem govoru je poudarjal važnost nove šole, pohvalno omenjal prizadevanje vseh lokalnih faktorjev, vzpodbujal navzočo mladino k marljivemu delu. Svoj govor je zaključil s spominom na blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ter vzklikom mlademu Njegovemu nasledniku. Župnik g. Turk Viktor je nato izvršil blagoslovitev poslopja. Sreski šol. nadzornik g. Vizjak je v daljšem govoru orisal najvažnejše momente od ustanovitve do otvoritve te šole. Od zbranih otrok se je v ganljivem govoru poslovil v imenu učiteljstva šmiheljske šole upravitelj g. Kalan Maks. Toplo sprejel pa je deco novi učitelj g. Dacar.

Moderno zgrajena šola, ki je vzbujala v vseh prisotnih pozornost, bo brezdvomno vplivala, da se bo v najkrajšem času zgradilo še več sličnih šolskih poslopj zlasti v onih krajih, kjer so razmere pod vsako kritiko. —ak.

Splošne vesti

— Učiteljski praktični izpit. Učitelji pripravniki, ki po dovršenih petih letih službe niso položili praktičnega učiteljskega izpita ter so bili zato odpuščeni iz državne službe, imajo pravico polagati ta izpit, četudi so odpuščeni, ako doslej niso izpita že trikrat polagali. — V prošnji za pripustitev k izpitu, ki naj jo naslovijo na ministrstvo prosvete, naj navedejo kolikolič polagajo praktični učiteljski izpit in na kateri učiteljski šoli so ga polagali zadnjikrat. To je potrebno, da je olajšano iskanje njihovih dokumentov. — Poleg tega naj vsak odpuščeni učiteljski pripravnik, ki ima po tej odločbi pravico polagati praktični učiteljski izpit, naznači v prošnji kraj, srez in banovino svojega sedanjega bivališča. O tem naj predloži tudi potrdilo občine. — Gornjo odločbo je izdalo ministrstvo prosvete pod O. N. br. 59232 — JUU sekcija Ljubljana.

— Radio - predavanja iz rokotvornega pouka za vse stopnje učencev osnov. šol namerava uvesti ljubljanska radio postaja. Vsak teden bi bilo predavanje trajajoče 20 minut. V tem predavanju naj bi predavatelj dajal povsem praktična navodila otrokom, ki bi po teh navodilih izdelovali razne predmete, bodisi izrezovali iz barvastega papirja, sestavljali iz vžgalic ali palčic, izdelovali razne predmete iz lepene in lesa itd. Učitelj(ice), ki bi hoteli sodelovati pri tej radio uri naj javijo to uredništvu »Učiteljskega tovariša«.

DRUGA REDNA LETNA SKUPŠČINA UDRUŽENJA UCITELJEV DEFEKTNE DECE.

Istočasno, ko se je vršila v Sarajevu 15. redna skupščina JUU, se je vršila v Ljubljani II. skupščina učiteljev za duševno in telesno pokvarjeno in zaostalo deco. Zborovanje se je pričelo 23. avg. v dvorani gluhoonemnice v Ljubljani. Otvoril jo je upravitelj g. Grm. Za njim je imel nagovor za prisotne pred. Ramadanovič. V svojem poročilu je utemeljeval potrebo po strokovnem društvu specialnih učiteljev in izrazil veselje, da so razmere med JUU in njihovim udruženjem kar najboljšje. Skupščini so prisostvovali tudi odlični zastopniki raznih državnih in privatnih ustanov. Predavali so: dr. Alfred Šerko o »Agnoziji in apraksiji«, ravnatelj g. Fran Grm o »Studiju fonetike«, gospodična Anica Lebarjeva »O otroku pomožne šole« in urednik stanovskega glasila g. T. Maslič o »Aktualnih problemih našega specialnega šolstva«.

Njegovo po snovi silno obsežno in po bistvu z dognanji podprto izvajanje je izzvenelo v resoluciji: da bi se moralo udruženje vprašati za svet pri vseh važnih vprašanjih »lede organizacije specialnega šolstva, za kar pa bi bila točna statistika defektne dece v naši državi predpogoj. Treba bi bilo zgraditi mnogo novih zavodov tako v Ljubljani, lastno zgradbo za pomožno šolo, v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Skoplju etc. V Ljubljani bi bilo nujno zgraditi zavod za vzgojo in poboljševanje maloletnikov, ker dravska banovina takega samostojnega zavoda nima. Zavod za slepe naj bi se iz Kočevja preselil v Ljubljano. Specialno šolstvo naj se dopolni z razredi za čuvanje vida in oči, prav tako bi bili potrebni posebni razredi za glušce. Za

izobrazbo učiteljev specialnih šol naj se ustanovi poseben institut, ki bo omogočil strokovne izpite in studij. Ljubljanska gluhoonemnica naj bi dobila institut za eksperimentalno fonetiko. Po banovinah naj se namestijo referenti za specialno šolstvo.

Skupščina je odprla mnogo razgledov v razvoj našega specialnega šolstva in želeli bi bilo, da prizadevanje požrtvovalnega učiteljstva žanje v bližnji bodočnosti kar najboljše uspehe.

† STANKA SLAPSAKOVA

Smrt od kraja kosi. Mladost se je ne ogne, čeprav je polna življenja, nad in načrtov. Saj je še daleč do groba! Slutnja, majhna, komaj neznatna, da se utegne nekoga neznanega dne, sam Bog ve kdaj, zrušiti vse v prazen nič tega sveta, je kakor nerazumljiva sanja, ko se vse kar je komaj z razumom otipljivo pomeša med seboj v kaos čudovitih nasprotij. Kdo bi mogel zajeti v besedo vsa ta čudovita dogajanja, ki stoje na meji med človekom in onostranstvom. Kdo bi mogel mlademu življenju kdajkoli skaliti največje upanje — narediti življenje čim lepše in čim bogatejše?

Sredi najlepšega življenja, sredi cvetja in rož, ki so rastle s čudovito vztrajnostjo in lepoto, je nenadoma dahnila daljna jesen. — Stanka Slapsakova, mlada, požrtvovalno in vztrajno učiteljice je poklical k sebi 24. avgusta vrhovni gospod. V svoj vinograd jo je hotel. On že ve zakaj, že ve, da je bilo najbolj prav tako. Njeno delo, njen uspeh je porok, da je odšla od svojih otrok in ljudi čista in v najlepšem spominu. Težko bo otrokom in vsem njenim najbližjim, težko bo vsem onim, ki vedo in znajo ceniti veliko delo in požrtvovalnost mlade učiteljice. Težko jo bo pogrešala Ribnica, saj se je znala živeti v razmere svojega ljudstva, v njegove potrebe in težave bolj ko kdorkoli drugi. In prav radi te svoje velike sposobnosti in dovršenosti jo bo ohranilo v trajnem spominu njeno ljudstvo.

Toda vse to bi bilo premalo. Še druga žalost je tu, ki jo je težko zamolčati. Kdo ne pozna njenega očeta: Mišjakovega Julčka? Toliko dobrega in toliko veselja, kol ga je on storil našim malčkom, je dal malokdo. In vse te vrline so dobile najlepšega izraza prav v njegovi hčeri, zato je žalost tem večja. Pa oče razume vse to, čeprav je bila smrt ljubljene hčere težak udarec. Počivaj mirno duša blaga!

— Omladinski narodno-obrambni tečaj. CMD v Ljubljani priredi 4. in 5. sept. t. l. v Ljubljani prvi »Omladinski narodno-obrambni tečaj«.

— Osebna vest. Tov. Eržen Franc, učitelj v Horjulu pri Ljubljani je absolviral meseca avgusta v kopališču »Ilirije« v Ljubljani prvi reševalni tečaj v Jugoslaviji ter napravil z uspehom izpit. Iskreno čestitamo!

— Učiteljski higienski tečaj. V Kraljevići se je vršil v juliju učiteljski higienski tečaj, ki je trajal mesec dni. Tečaj je priredila »Oblastna protituberkulozna liga« iz Osjeka in je prvi te vrste. Vodil ga je tov. Reškovič.

Počitniški pedagoški tečaj

Udeleženci II. počitniškega pedagoškega tečaja P. C.

Najdelavnejša pedagoška ustanova pri nas je brezdvomno Pedagoška Centrala v Mariboru. Ustanovljena 1. 1921., je doslej privedla že štiri zelo uspele tečaje, razven tega pa prireja vsako leto več roditeljskih sestankov in o Veliki noči še posebna predavanja za starše. S svojimi predavatelji, ki jih smemo šteti med priznane pedagoge, zainteresira z vzgojnimi vprašanji tudi druge ustanove, kakor Ljudsko univerzo, prireja ekskurzije v inozemstvo ter pošilja tjakaj na mednarodne kongrese in na krajša študijska potovanja svoje za to zmožne člane. Središče njenega delovanja pa je v njeni, vedno bogatejši, knjižnici, ki se je more poslužiti vsakdo, kdor s skromno članarino 12 Din letno, postane njen član. Zal le, da je ukinjena poštinska prostost, ki je otežkočila izposojanje knjig posebno onim šolam, ki so zelo oddaljene od Maribora. Pri tej priliki je treba poudariti, da so meščanskošolski učitelji, včlanjeni v svojem društvu, korporativno pristopili, okoli 600 po številu, k Pedagoški Centrali in točno plačujejo svoje prispevke. Vseh članov je nad 1200.

Letos je, pod vodstvom prof. Gustava Šiliha, priredila P. C. svoj II. daljši počitniški pedagoški tečaj, ki ga je obiskalo nad 100 učiteljev(ice), akademikov in abiturientov. — Prevladovala je mladina.

Ves tečaj je bil tako organiziran, da so po 5-urnih dopoldanskih predavanjih sledili popoldan učni oz. zabavni izleti in ogledi. Tako v mariborski muzej, kjer je, posebno v postopanju pri izkopaninah predaval g. prof. Baš, ki je tudi na terenu, ob priliki izleta na Sv. Urbana, seznanil udeležence z zgodovinskimi znamenitostmi in z metodami raziskovanja. Nadalje so sledili ogledi nekaterih tekstilnih tvornic, pivovarne, plinarne, vinarske in sadjarske šole, milarne »Zlatorog«, ob priliki dneva hospitacije v St. Lovrencu na Poh. tudi elektrarne v Fali ter izlet v skupinah

na razne izletne točke po zelenem Pohorju. Od večera predzadnjega, do jutra zadnjega dne pa se je vršil prisrčen poslovilni sestanek.

Skoda le, da se v vseh dnevih ni moglo gojiti one tesnejše družabnosti, katere navadno največ pripomore do ustvarjanj tesnejših medsebojnih vezi, ki so danes med vsemi našimi pedagoškimi institucijami in učiteljstvom tako zelo potrebne. Važno pa je tudi, da te ustanove, posebno pa P. C., sama ne prenehajo išče potov in sredstev, da tak stik, kjer že obstoja, ojači in ga ustvari tam, kjer ga še, žal, ni.

Brezdvomno pa bodo pripomogli tudi tečajniki, ki so bili zastopani skoro iz vseh srezov, s poročili in predavanji na učiteljskih konferencah, zborovanjih in z osebnimi tovariškimi stiki, k živahnejšemu zanimanju za P. C. in za pedagoška vprašanja, o katerih mora vendar enkrat pronikniti v vsakega učitelja prepričanje in zavest, da morajo postati središča os našega zanimanja, ker se je do danos zdelo, da se je glavni tok učiteljevega dela za našo šolo usodno usmerjal vse drugam.

O posameznih predavanjih, katerih glavni poudarek je bil v znanstveno-teoretičnem in praktičnem utemeljevanju smeri nove življenjske šole in tej ustrezajoče oblike strnjene šolskega dela, bo »Učit. tovariš« poročal posebej na kratko v podlistku.

Ker pa se P. C. zaveda, da taki tečajji samj še ne morejo biti zadostna garancija, da se ideje nove šole prenesejo tudi na terene našega šolskega dela, bo začela izdajati temeljite priročnike in to že z novim letom. Tako bodo n. pr. izšla dela v pedagoški biologiji, psihologiji, sociologiji, vrednotoslovju, o zdravstveni in skrbstveni pedagogiki, o zgodovini pedagogike, o šolski organizaciji in administraciji, ter vse posebne didaktike in metod. posameznih predmetov, pisane po naj-novejših, preizkušnih načelih in smerih, to-